कम्पश्चलनं स च वातादिना प्रेरणात् स्थावरस्य भूम्यादेर्भवति देहादेस्तु मनसोविकारभेदेन वातादिधातुना च चालनात् भवति । स च रसविशेषे निर्वेदादिव्यभिचारिभावविशेषजन्यः यथोक्तं सा० द० निर्वेदादिव्यभिचारिभावान् विभज्य तेषां लक्षणाभिधाने "आवेगः सम्भ्रमस्तत्र इत्युपक्रम्य "गजादेः स्तम्भकम्पादिः"। "शौर्य्यापराधादिभवं भवेच्चण्डत्वमुग्रता । तत्र स्वेदः शिरःकम्पतर्ज्जनाताडनादयः"। मनःक्षेपस्त्वपस्मारी ग्रहाद्यावेशनादिजः । भूपातकम्पप्रस्वेदफेनलालादिकारकः"। "निन्दाक्षेपापमानादेरमर्षोऽभिविनिष्टता । नेत्ररागशिरःकम्पभ्रूभङ्गोत्तर्ज्जनादिकृत्"। "परकीयात्मदोषाद्यैः शङ्कानर्थस्य तर्कणम् । वैवर्ण्यकम्पवैस्वर्य्यैर्भूमीच्छोत्कम्पनादिकृत्" । "निर्घातविद्युदुल्काद्यैस्त्रासः कम्पादिकारकः"। "रत्यायासमनस्तापक्षुत्पिपासादिसम्भवा । ग्लानिर्निष्प्राणता कम्पकार्श्यानुत्साहतादिकृत्"; कम्पश्च भयानकरसस्यानुभावः यथाह तत्रैव भयानकं प्रकृत्य "अनुभावोऽत्र वैवर्ण्यगद्गदस्वरभाषणम् । प्रलयस्वेदरोमाञ्चकम्पदिक्प्रेक्षणादयः"। रौद्ररसस्य व्यभिचारिभावश्च यथाह तत्रैव रौद्रं प्रकृत्य "उग्रतावेगरोमाञ्चस्वेदवेपथवोमदः। मोहामर्षादयश्चात्र भावाः स्युर्व्यभिचारिणः"। शृङ्गारादौ तु तदीयव्यभिचारिभावभेदेनैव कम्पादि जन्यते इति भेदः । ज्वरादिकृतकम्पस्तु वैद्यके प्रसिद्धः । तद्विवृतिर्ज्वरशब्दे दृश्या । दिङ्मात्रमुक्तं भावप्र० "व्यथावेपथुनिद्रानाशविष्टम्भादयो वातजाः"। शीतानिलेन च देहस्य कम्पो जायते । अतएव "सहसा सहसा कृतवेपथुः" माघे वर्णितम् ।

कम्पन त्रि० कपि-युच् । १कम्पयुक्ते । भावे ल्युट् । २चलने न० मेदि० । णिच्-युच् । ३कम्पयितरि त्रि० "दुन्दुभे त्वं सपत्नानां घोषाद्धृदयकम्पनः"। दुन्दुभिपूजामन्त्रः । "प्रकम्पनेनानुचकम्पिरे सुराः" माघः "एवमुक्ता जरत्कारुर्भर्त्त्रा हृदयकम्पनम्" भा० आ० ४७अ० । ४शिशिरे ऋतौ पु० । ५अस्त्रभेदे च । "प्रासैस्तथा गदाभिश्च परिघैः कम्पनैस्तथा" "जड़ता गद्गदा वाणी रात्रौ निद्रा भवत्यपि । प्रस्तब्धे नयने चैव मुखमाधुर्य्यमेव च । कफोल्वणस्य लिङ्गानि सन्निपातस्य लक्षयेत् । मुनिभिः सन्निपातोऽयमुक्तः कम्पनसंज्ञकः" भावप्र० उक्ते ६सान्निपातिकज्वरभेदे पु० ।

कम्पलक्ष्मन् पु० कम्पः लक्ष्म यस्य । वायौ त्रिका० तस्य स्थावराणां चलनहेतुत्वात् तथात्वम् ।

कम्पा स्त्री कपि-भावे अ । चलने हेमच० [हेमच० ।

कम्पाक पु० कम्पाया चलनेन कायति प्रकाशते कै-क । वायौ

कम्पित न० कपि-भावे क्त । १कम्पे शब्दच० कपि-णिच् भावे क्त । २चालने "अनोकहाकम्पितपुष्पगन्धिः" रघुः कर्त्तरि क्त । २कम्पयुक्ते त्रि० । णिच्-कर्म्मणि क्त । ३चालिते त्रि० "अतिचपलकपिकुलकम्पितकम्पिल्लच्यूतपल्लवफलशबलैः" काद० "आद्यकोलतुलितां प्रकम्पनैः कम्पिताम्" माघः ।

कम्पिन् त्रि० कम्प-णिनि । १कम्पयुक्ते णिच् णिनि । २कम्पयितरि "गीती शीघ्री शिरःकम्पी तथा लिखितपाठकः । अनर्थज्ञोऽल्पकण्ठश्च षडेते पाठकाधमाः" ति० त० पु० ।

कम्पिल पु० कम्प-इलच् । रोचन्याम् (कमलागुड़ि) अमरः । पृषो० कम्पीलकम्पिल्यशब्दौ तत्रार्थे रामसुकुटादयः ।

कम्पिल्ल पु० कपि-इल्ल । रोचने वृक्षभेदे । "कम्पिल्लः कर्कशचन्द्रो रक्ताङ्गोरोचनोऽपि च । कम्पिल्लः कफपित्तास्रकृमिगुल्मोदरव्रणान् । हन्ति रेची कटूष्णश्च मेहानाहविषास्रनुत्" भावप्र० । २नगरभेदे "देवीं कम्पिल्लवासिनीम्" यजु० २३, १८, काम्पीलेति पाठान्तरम् । काम्पीले नगरे वासिनीम्" वेददी० कम्पिल्ल वृक्षश्चकरञ्जभेदः (लाटाकरमजा) इत्येके "अतिचपलकपिकुलकम्पिकम्पिल्लच्यूतपल्लवफलशबलैः" काद० स्वार्थे कन् कम्पिल्लकोऽप्युक्तार्थे ।

कम्प्य त्रि० कपि-णिच् कर्म्मणि यत् । चालनीये "सत्यधर्म्म इवाकम्प्यः" रामा० ।

कम्प्र त्रि० कपि-र । कम्पशीले "विधाय कम्प्राणि मुखानि कम्प्रति" नैष० । [प्रनिकम्बति

कम्ब गतौ भ्वा० पर० सक० सेट् । कम्बति अकम्बीत् चकम्ब

कम्बर पु० कम्ब-अरन् । १चित्रवर्णे २तद्वति त्रि० शब्दर० ।

कम्बल पु० कम्ब-कलच् कं, कुत्सितं शिरोऽम्बु वा बलति बल संवरे अच् वा । १सर्पभेदे २गवादेर्गलस्थरोमरूपसास्नायां, ३प्रावारे, ४कृमौ च । ५स्वनामख्याते मेषलोमनिर्म्मिते वस्त्रासनादौ, ६जले न० ७उत्तरासङ्गे च मेदि० । ८मृगभेदे पुंस्त्री० जटा० स्त्रियां ङीष् । "न तथा सुखयत्यग्निर्न प्रावारान कम्बलाः" रामा० । "कम्बलवन्तं न बाधते शीतम्" । विदग्धमु० । कम्बलनागश्च नागलोकपतिः "ततोऽधस्तात् पाताले नागलोकपतयो वासुकिप्रमुखाः शङ्खकलिकमहाशङ्खश्वेतधनञ्जयधृतराष्ट्रशङ्खचूड़कम्बलाश्वतरदत्तादयो महाभोगिनो महामर्षा निवसन्ति" भाग० ५, २४, ४२ । "कम्बलाश्वतरौ चापि नागः कालीयकस्तथा" भा० आ० २५, नागनामकीर्त्तने । अयञ्च वरुणसभास्थः "कम्बलाश्वतरौ